Gemeente Amsterdam

Aanvullend contextueel onderzoek locatie 3A voor de Nieuwe Meervaart

Versie 1.1, d.d. 23 januari 2020

Inleiding

De gemeente Amsterdam werkt aan de realisatie van de Nieuwe Meervaart. In 2019 is door een team van mensen [redacted]) onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van twee locaties in Nieuw-West nabij het Osdorpplein en de Sloterplas. Dit onderzoek richtte zich op de huidige locatie van de Meervaart in een sloop nieuwbouw variant en een locatie aan de rand van de Sloterplas op de hoek van de Lelylaan en de Meer en Vaart. De eerste locatie wordt door de betrokken wethouders Meliani (Kunst & Cultuur, Vastgoed en Nieuw-West) en Van Doorninck (Ruimtelijke ordening) niet gezien als de plaats waar de (grote) ambities van stad en theater de Meervaart vorm kunnen krijgen en de tweede locatie ligt in de hoofdgroenstructuur. Een derde locatie, in het water van de Sloterplas, is op verzoek van wethouders toegevoegd aan het onderzoek. De voorkeur van de gezamenlijke wethouders, het stadsdeel, de Meervaart en de dienst kunst en cultuur gaat uit naar de locatie in het water. CIRK en deels R&D hebben een voorkeur voor de huidige locatie maar zien kansen voor locatie 3. Zij delen de mening van de wethouders dat de context in het onderzoek moet worden betrokken en aannemelijk zal moeten worden gemaakt dat de oplossing passend is alvorens een weloverwogen keuze gemaakt kan worden voor de locatie van de Nieuwe Meervaart.

Het aanvullend contextueel onderzoek naar locatie 3A

Amsterdam Nieuw West is een typisch naoorlogse Hollandse wijk, gebouwd onder het CIAM gedachtengoed. De meest opvallende asset van Nieuw West is het groen. Wat verder opvalt is dat sober en doelmatig de norm lijkt te zijn. Dat geldt voor de gebouwen en de openbare ruimte. Zelfs het groen van het Sloterpark en het groen in de wijk zijn sober en doelmatig. Nergens in het park wordt de kwaliteit van het Vondelpark gehaald en nergens krijgt de gebouwde omgeving of openbare ruimte de kwaliteit van de Zuidas of het Amsterdamse centrum. Een nieuw gebouw voor de Meervaart kan dit typisch middelmatige denken doorbreken. Door een bijzondere locatie te kiezen, voor een bijzonder gebouw, voor deze bijzondere organisatie kan de stad nieuwe betekenis geven aan de wijk en haar mensen. Op gekozen locatie kan de gemeente haar ambities (o.a. gelijke behandeling, kansen voor iedereen, betekenis aan de (buiten)wijken, spreiden van voorzieningen als kunst etc.) vorm geven. In ieder geval weerspiegelt het gekozen budget een hoge ambitie voor het gebouw. Zeker niet sober-doelmatig.

Het onderzoek naar de context gaat daarmee ook over kwaliteit. Wat moet er, naast ruimtelijk, ook in kwalitatieve zin gezegd worden over de boulevard, de bestrating en de inrichting van de openbare ruimte, het park, de Meer en Vaart, de boulevard langs het water? Het onderzoek zal gaan over de gekozen locatie 3A in/aan het water van de Sloterplas met als doel een visie op te stellen over de (ruimtelijke) context. Deze visie wordt een aanvulling op het bestaande maar nog niet bestuurlijk vastgestelde locatieonderzoek van [redacted] (incl. locatie vergelijking) die in 2019 is opgesteld (boekje de Nieuwe Meervaart d.d. 2 december 2019). Uit dat onderzoek volgde de voorkeur van de stuurgroep en wethouders: de locatie in het water. Echter met de aantekening dat een aanvullend, contextueel onderzoek naar deze locatie noodzakelijk is. Belangrijk is hierbij inzichtelijk te krijgen onder welke

condities en wellicht beperkingen nieuwbouw voor de Meervaart op die locatie gestalte kan krijgen.

Binnen de (ruimtelijke) context van locatie 3A zijn 3 elementen van groot belang:
- De relatie tussen de Nieuwe Meervaart en de Sloterplas
- De relatie tussen de Nieuwe Meervaart en het centrumgebied Centrum Nieuw-West
- De relatie tussen de Nieuwe Meervaart en de Meer en Vaart

Opdrachtbeschrijving
Het onderzoek over de context van de Nieuwe Meervaart op locatie 3A richt zich in dat kader op 3 hoofdvragen:

1. Hoe moet een nieuwe Meervaart op locatie 3A zich verhouden tot de Sloterplas?

Zowel de betrokken wethouders, ambtelijke stuurgroep en het CIRK hebben aangegeven dat voor locatie 3A 'het locatieonderzoek nog onvoldoende is beschouwd vanuit de ruimtelijke kwaliteiten van de Sloterplas zelf'. Hier horen de volgende deelvragen bij:

- *Wat is de oorspronkelijke bedoeling van deze ontworpen natuur waarin water, oeverbelijning, beplanting en bebouwing in samenhang zijn ontworpen?*
- *Wat is daarvan goed en wat is minder goed gelukt?*
- *Wat is de visie op de toekomst van Sloterplas en -park als centraal landschappelijke element in de Westelijke Tuinsteden?*
- *Welke rol kan een nieuw theater aan de zuidwest oever daarin spelen?*

Het genoemde onderzoek beschouwt de relatie met de Sloterplas o.a. door:
- Een uitleg over de zichtlijnen.
- Het inzichtelijk maken van de relatie tussen de Nicolaas Anslijnflat en de Sloterplas
- Een visie op het inpassen van de Nieuwe Meervaart op locatie 3A met zo veel mogelijk behoud van bestaande groenstructuren aan zuidwest oever van de Sloterplas.
- Een visie op de relatie tussen het gebouw, het water en de oevers aan de Dr. Lelylaan en de Meer en Vaart betekent een relatie met de boulevard langs het water. Zowel langs de Meer en Vaart als langs de Lelylaan.

2. ***Wat kan het inpassen van de Nieuwe Meervaart op locatie 3A aan/in de Sloterplas betekenen voor de ruimtelijke stedenbouwkundige integratie van het centrum en de openbare ruimte van het centrum met de oever van de Sloterplas?***

Het centrumgebied van Nieuw-West rondom het Osdorpplein is vol in ontwikkeling tot een hoogstedelijk centrum met de daarbij horende diversiteit aan functies als detailhandel, woningen, cultuur, recreatie, leisure, horeca en maatschappelijke voorzieningen. De komende jaren wordt de openbare ruimte in het gebied kwalitatief sterk verbeterd. Het gebied transformeert de komende jaren tot hét centrum van het stadsdeel en groeit door tot een gebied met een grote toename van het aantal woningen en een toestroom van nieuwe doelgroepen naar het gebied. In 2005 is de visie op de herontwikkeling vastgelegd in het Vernieuwingsplan Centrum Nieuw-West en momenteel wordt een nieuw investeringsbesluit voor de tweede fase van CNW voorbereid inclusief stedenbouwkundig plan.

Het winkelcentrum staat met de rug naar het water van de Sloterplas en is door de Meer en Vaart als brede infrastructurele bundel daar ondubbelzinnig van gescheiden. Het onderzoek moet aantonen dat of onder welke voorwaarden de bouw van een theater aan de oever van de Sloterplas een katalysator kan zijn voor een ontwikkeling die het centrumgebied rondom het Osdorpplein en de Sloterplas letterlijk en figuurlijk bij elkaar brengt. Hierbij is het van belang een visie te ontwikkelen op het gebied tussen de oever van de Sloterplas en de entree van het centrumgebied rondom het Osdorpplein. In het kader van de tweede fase van CNW is een visie op dit gebied opgesteld, welke in dit onderzoek bevestigd kan worden.

3. Op welke wijze kan de verbinding tussen het centrum en de nieuwe Meervaart op locatie 3A optimaal worden gemaakt?

Het verminderen van de barrière werking van Meer en Vaart en het verbeteren van de verbinding tussen het centrumgebied en de Sloterplas is als randvoorwaarde geformuleerd voor de ontwikkeling van CNW en opgenomen in het Vernieuwingsplan CNW (2005). In het verlengde van de vraag hoe de Nieuwe Meervaart op locatie 3A kan bijdragen aan het ruimtelijke integreren van het centrumgebied rondom het Osdorpplein en de openbare ruimte met de oever van de Sloterplas, is de vraag wat de randvoorwaarden zijn om dit te laten slagen. Een theaterfunctie met een 21e -eeuwse betekenis en uitstraling rechtvaardigt een bijzondere plek. Referentiebeelden van over de hele wereld laten zien dat dit spectaculair kan uitpakken. Maar deze locatie stelt een aantal randvoorwaarden die lastig zijn in te lossen: 1. Het theater komt ten opzichte van het winkelcentrum in een vooruitgeschoven positie, alleen in de Sloterplas te liggen met Meer en Vaart als onneembare barrière daartussen. Deze locatie is alleen verantwoord in combinatie met een majeure herinrichting van Meer en Vaart, waarbij de rijbanen voor auto's plaatsmaken voor een plein voor fietsers en voetgangers en waar de tram te gast is (model Leidseplein) of wordt omgeleid en dat van beide kanten geprogrammeerd wordt met horeca, winkels, kunst en een subliem ingerichte openbare ruimte.

Hierbij horende deelvragen zijn:

- *Wat betekent dat voor de vereiste kwaliteit van de openbare ruimte?*
- *Op welke wijze kan de barrière die de Meer en Vaart nu vormt tussen het centrumgebied en de Sloterplas, worden geslecht opdat een optimale verbinding tussen het centrumgebied en de Nieuwe Meervaart tot stand komt?*

Een belangrijk element bij het inzichtelijk maken van de oplossingen voor de barrièrewerking van de Meer en Vaart in relatie tot het centrumgebied, de Nieuwe Meervaart en de Sloterplas is het verkrijgen van inzicht op hoofdlijnen van de geschatte investeringskosten voor de geschetste maatregelen. Deze zullen in een het onderzoek tevens gepresenteerd moeten worden.

Eindproduct

Het op te stellen product is een aanvullend stuk voor de locatiekeuze voor de Nieuwe Meervaart. In een beknopte notitie van maximaal 6 pagina's worden in de vorm van tekst en schetsen de beschreven vragen beantwoord en worden randvoorwaarden geformuleerd.

De vorm van de visie kan een boekje zijn inclusief schetsen. Inhoudelijk het volgende voorstel:

- Inleiding, verantwoording & vraagstelling
- Korte behandeling uitkomst van het eerdere locatieonderzoek en andere documenten en de relevante aspecten benoemen (input)
- Verhaal over het centrumgebied, Sloterplas, boulevard en historie
- Verhaal over De Nieuwe Meervaart in de context van de stad. De ambitie van de Nieuwe Meervaart is zowel een stedelijke functie te vervullen als meer betekenis te geven aan de culturen van de wijk en de buurt. Hoe draagt voorgestelde locatie bij aan het realiseren van beide ambities?
- Verhaal over de Sloterplas/park (beantwoording vraag 1), inclusief uitwerking consequenties en illustraties
- Verhaal over Centrum Nieuw West (beantwoording vraag 2) , inclusief uitwerking consequenties en illustraties
- Verhaal over Meer en Vaart (beantwoording vraag 3), inclusief uitwerking consequenties en illustraties
- Reflectie. Is voldoende antwoord gegeven op de aanbevelingen van wethouders, CIRK, stuurgroep en anderen. Dekken we alles en of is alles even relevant?
- Conclusie en aanbevelingen.

Organisatie

Het aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd door stedenbouwkundigen en ontwerpers openbare ruimte van de afdeling Ruimte en Duurzaamheid onder aansturing van een projectmanager. Voor de uitvoering van het onderzoek is de volgende organisatie opgezet.

Ambtelijk opdrachtgever: [redacted]
Opdrachtnemer: [redacted]
Ambtelijke stuurgroep: [redacted]
Kernteam: [redacted]

Het kernteam komt frequent per week bij elkaar om de voortgang te bespreken. Overleg vindt zo efficiënt mogelijk plaats om zo veel mogelijk ruimte te creëren voor de productietijd. De sr. stedenbouwkundige en ontwerper openbare ruimte stemmen af met de stedenbouwkundigen en ontwerpers openbare ruimte van CNW. De projectmanager van het kernteam en de senior stedenbouwkundige praten de ambtelijke stuurgroep frequent bij over de voortgang en de ambtelijk opdrachtgever wordt 1 keer per 2 weken bijgepraat.

Planning

In de staf van wethouders Meliani en Van Doorninck van 16 december 2019 is bepaald dat het aanvullende onderzoek in maart 2020 met hen ter besluitvorming besproken moet worden. Dit als opmaat naar de definitieve locatiekeuze van B&W. De bespreking met de wethouders is dan ook het ijkpunt. Onderstaand de mijlpalen en planning op hoofdlijnen. Deze planning is onder voorbehoud omdat een aantal momenten nog moet worden ingepland. Deze momenten zijn aangeduid met een *.

23 maart*	bespreking wethouders
13 maart	visiedocument gereed voor besluitvorming (100%)
12 maart	visiedocument vaststellen door ambtelijke stuurgroep
10 maart*	bespreking visiedocument in stuurgroep Nieuwe Meervaart
Begin maart*	locatiebezoek wethouders c.s.
28 februari	visiedocument ambtelijk in concept gereed (90%)
24 januari	start opstellen visie --> 5 weken